

Dosarul nr. 3ra-1196/18

Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul Central (jud. A. Donos)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. S. Procopciuc, N. Chircu, E. Grumeza)

ÎNCHEIERE

03 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Marin Piotr împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și obligarea recalculării pensiei pentru vechime în muncă, încasarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei din 03 mai 2018 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă:

La 12 septembrie 2017 reclamantul Marin Piotr a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale solicitând a declara nulă decizia de refuz în recalcularea pensiei de procuror, cu repunerea în dreptul lezat și a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite pensia pentru vechime în muncă, rezultând din salariul mediu lunar achitat în funcția de nivelul procurorului-adjunct al municipiului, cu recalcularea acesteia în raport cu majorarea generală a salariului procurorului în exercițiu în anii 2013 și 2016, luând în considerare funcția deținută la data ieșirii la pensie, recalcularea de efectuat de fiecare dată din data de 01 a lunii în care a fost și se va produce majorarea salariului procurorului în exercițiu, încasarea de la Casa Națională de Asigurări Sociale a cheltuielilor de judecată în mărime de 5000 de lei pentru asistența juridică.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că a activat în organele procuraturii din septembrie 1973 până în februarie 2002, având o vechime în muncă de procuror de peste 28 ani. Începând cu 15 februarie 1999, la atingerea vârstei de 50 ani, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă în mărime de 75% din venitul mediu lunar, conform funcției deținute de procuror-adjunct al mun. Bălți, pe care o primea regulat, cu respectarea principiului recalculării pensiei la fiecare majorare ordinară a salariului lunar al procurorului în exercițiu, situație care a durat până la sfârșitul anului 2011. Conform prevederilor art. 34 din Legea nr.H8-XV din 14.03.2003 cu privire la Procuratură, procurorii pensionari beneficiau de dreptul de recalculare a pensiei în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, drept care l-a dobândit la 15.02.1999. Odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu, în baza Legii nr.355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, de

la 01.01.2008 cuantumul pensiei i-a fost recalculat conform dreptului dobândit. Casa Națională de Asigurări Sociale din motive neîntemeiate nu a efectuat recalcularea pensiei, astfel lipsindu-l de dreptul dobândit licit în anul 1999 privind recalcularea pensiei.

Reclamantul a menționat că la 11.08.2017 s-a adresat cu o cerere prealabilă întru restabilirea lui în dreptul de a beneficia de recalcularea pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție. Din răspunsul primit la cererea prealabilă rezultă că Casa Națională de Asigurări Sociale a decis să refuze de a recalcula pensia sa. Consideră că decizia de refuz în admiterea cerințelor sale este ilegală și pasibilă de a fi anulată, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula și a achita pensia conform cerințelor formulate în prezenta cerere.

Marin Piotr a relatat că pârâtul nu a determinat corect raportul juridic în cauză, circumstanțele importante pentru soluționarea litigiului, deoarece nu a luat în considerare că Legea nr. 56 din 09.06.2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate alin.(3)-(10) ale art.73 din Legea nr.294 din 25.12.2008 cu privire la Procuratură, nu este aplicabilă în cazul din speță, deoarece contravine normelor CEDO, Constituției Republicii Moldova, hotărârilor Curții Constituționale, legislației civile naționale și principiului securității juridice. Procurorii pensionați până la adoptarea Legii nr.118-XV din 14.03.2003 (pensionat în anul 1999) primeau pensii conform prevederilor Legii nr.544 din 20.07.1995 cu privire la statutul judecătorului. Atât Legea nr.294-XVI din 25.12.2008 cu privire la Procuratură, cât și cele anterioare (din 1992 și 2003) prevăd reglementări ce asigură garanțiile sociale, una din ele fiind acordarea pensiei procurorului ca entitate de demnitate publică la o anumită vârstă - 50 ani (în cazul lui 15.02.1999), cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție.

Reclamantul a mai menționat că stipulările respective au fost adoptate de Parlamentul Republicii Moldova în strictă concordanță cu liniile directoare privind rolul procurorilor, adoptate la Congresul III al ONU pentru prevenirea criminalității din 27.08-07.09.1990 și Recomandările Rec. (2000) 19 adoptate de comitetul de Miniștri ai Consiliului Europei la 06.10.2000, care conform art.5 pct.d) impun statelor membre (Republica Moldova din 1995) obligația să ia măsuri pentru ca Legea să garanteze condiții rezonabile de exercitare a acestor funcții, în special cele privind statutul, remunerarea și o pensie în conformitate cu importanța atribuțiilor exercitate, precum și o vârstă corespunzătoare pentru pensionare. La rândul său, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.4 din 27.01.2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii, funcționarilor publici a decis că stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor, judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică. Totodată, Curtea Constituțională s-a pronunțat univoc asupra faptului că cuantumul pensiei, stabilite printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată prin act normativ adoptat ulterior. Dreptul său la pensie cu aplicarea principiului recalculării la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică.

Partea reclamantă a considerat că prin refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a recalcula pensia de procuror i se încalcă un drept prevăzut de lege, drept dobândit la momentul stabilirii pensiei și care nu poate fi restrâns pe viitor. Toate modificările operate în actele legislative, care reglementează modul de calculare a pensiilor procurorilor, au efect doar pentru persoanele (procurorii) care vor beneficia de pensii după punerea în aplicare a modificărilor respective, aceste modificări neavând efect retroactiv, conform regulilor generale de acțiune a legii în timp. Or, dreptul constituit în baza unor legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Conform regulii generale, legea nouă nu poate modifica regimul juridic al dreptului anterior, nu poate desființa modalitatea prin care legea anterioară a instituit dreptul respectiv și efectele lui.

Drept urmare, reclamantul a considerat ilegală și neîntemeiată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale în coraport cu solicitările expuse în cerera prealabilă. Casa Națională de Asigurări Sociale necesită să-i recalculeze pensia pentru vechime în muncă ținând cont de majorarea salariului procurorului începând cu 05.04.2013 (data intrării în vigoare a Anexei nr.3 la Legea nr.37), de majorarea ulterioară de la 01.08.2016 (data intrării în vigoare a Legii nr.152) și pe viitor, de fiecare dată odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu în funcția deținută.

Prin hotărârea din 08 decembrie 2017 a Judecătoria Bălți, sediul Central s-a admis cererea depusă de Marin Piotr; s-a considerat neîntemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. M-1574/17 din 24 august 2017; s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i achite lui Marin Piotr pensia pentru vechime în muncă rezultând din salariul mediu lunar achitat funcției de nivelul procurorului-adjunct al municipiului; s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze lui Marin Piotr pensia pentru vechime în muncă ținând cont de majorarea salariului procurorului în funcție, începând cu 05.04.2013; s-a încasat de la Casa Națională de Asigurări Sociale în beneficiul lui Marin Piotr cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5000 de lei. (f.d. 66, 72-80).

Prin hotărârea suplimentară din 07 februarie 2018 a Judecătoria Bălți, sediul Central s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze lui Marin Piotr pensia pentru vechime în muncă ținând cont și de majorarea salariului procurorului în funcție pentru anii 2013 și 2016, începând cu 05.04.2013. (f.d. 89)

Prin decizia din 03 mai 2018 a Curții de Apel Bălți s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 08 decembrie 2017 și hotărârea suplimentară din 07 februarie 2018 a Judecătoria Bălți, sediul Central.

Pentru a concluziona astfel, instanța de apel a reținut că instanța de fond corect a precizat că normele de drept cu privire la pensionare stabilite posterior nu au putere retroactivă, fapt relatat și în pct. 4 (3) din Hotărârea Curții Constituționale nr. 9 din 30 martie 2004, din care urmează că la determinarea temeiurilor juridice, condițiilor de stabilire și plată a pensiilor, modalităților de calculare a cuantumului pensiei legiuitorul are obligația de a lua în considerare faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor și numai față de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior.

În contextul dat, instanța de apel a menționat că prevederile din Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, care se referă la stabilirea pensiei pentru procurori nu au fost declarate neconstituționale și respectiv ele au rămas în vigoare la data adoptării și sunt în vigoare și până în prezent.

Respectiv, dreptul reclamantului cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare, Legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut conform prevederilor art. 6 Cod civil, care stabilește expres că legea civilă nu are caracter retroactiv.

Drept urmare, instanța de apel a precizat că prima instanță corect a concluzionat că răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. M-1574/17 din 24.08.2017 este ilegal și lezează un drept al reclamantului prevăzut de lege și just a admis și pretenția reclamantului Marin Piotr cu privire la reclacularea pensiei luând în considerare majorarea salariului procurorului începând cu 05.04.2013, deoarece anexa nr. 3, modificată prin Legea Parlamantului nr. 37 din 07.03.2013, este în vigoare din 05.04.2013.

La 19 iulie 2018, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal (f.d. 129), Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei din 03 mai 2018 a Curții de Apel Bălți solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 03 mai 2018 a Curții de Apel Bălți, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că decizia contestată este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată, deoarece instanța de apel a pronunțat o hotărâre pripită cu încălcarea și aplicarea greșită a normelor de drept material.

În contextul prevederilor art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 03 mai 2018, iar Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs la 19 iulie 2018, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal (f.d. 129).

Completul menționează că recursul a fost declarat în termen, deoarece recurentul a recepționat decizia contestată la 03 iulie 2018, conform avizului de recepție (f.d. 124)

Examinând temeiurile recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 03 mai 2018 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii:

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu